

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 2.7.2008
KOM(2008) 412 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**En förnyad social agenda:
Möjligheter, tillgång och solidaritet i framtidens Europa**

{SEK(2008) 2156}

{SEK(2008) 2157}

{SEK(2008) 2178}

{SEK(2008) 2184}

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Inledning	3
2.	Europas sociala dimension – tid för förnyelse och nya tag.....	4
3.	Målen för den förnyade sociala agendan för möjligheter, tillgång och solidaritet	6
4.	Prioriteringar i den förnyade sociala agendan för möjligheter, tillgång och solidaritet	7
4.1	Barn och unga – morgondagens Europa	7
4.2	Investera i människor, fler och bättre jobb, ny kompetens	8
4.3	Rörlighet.....	10
4.4	Längre och friskare liv	11
4.5	Bekämpa fattigdom och social utestängning.....	13
4.6	Bekämpning av diskriminering	14
4.7	Möjligheter, tillgång och solidaritet på det internationella planet	15
5.	Den förnyade sociala agendan för möjligheter, tillgång och solidaritet: instrument .	16
5.1	EU-lagstiftning	16
5.2	Social dialog.....	17
5.3	Den öppna samordningsmetoden	17
5.4	EU-finansiering	18
5.5	Partnerskap, dialog och kommunikation.....	19
5.6	Säkerställa att all EU-politik främjar möjligheter, tillgång och solidaritet.....	19
6.	Slutsats	20

1. INLEDNING

Den tekniska utvecklingen, globaliseringen och befolkningens åldrande håller på att förändra de europeiska samhällena. Under de senaste åren har förändringarna skett i allt snabbare takt. EU:s medborgare lever längre och friskare liv, i nya familjestrukturer och i nya arbetsmönster. Värderingar och förhållandet mellan generationerna håller på att förändras. EU:s befolkning står inför helt nya möjligheter och har mer att välja mellan och bättre levnadsvillkor. Särskilt tack vare Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning, en starkare integration av marknaden och makroekonomisk stabilitet har Europeiska unionen spelat en avgörande roll för att skapa dessa möjligheter, genom att stimulera sysselsättning och rörlighet.

Samtidigt kvarstår en krass verklighet. Alltför många står utanför arbetsmarknaden eller är arbetslösa och alltför många ungdomar lämnar skolan i förtid, vilket också medför att alltför många fortfarande lever i fattigdom (särskilt barn och äldre) och i social isolering. Till detta kommer nya faktorer. Befolkningens åldrande och ökat välstånd leder till en ökad försörjningsbörda (förhållandet mellan antalet ålderspensionärer och antalet personer i arbetsför ålder) och en ökad förekomst av välevnadssjukdomar (övervikt, stress). Utöver dessa omvälvande samhällsförändringar ser vi under 2008 en global ekonomisk avmattning, fortsatt turbulens på finansmarknaderna och ökad konkurrens om knappa resurser, inbegripet livsmedel och energi. EU:s ekonomi torde klara dessa yttre påfrestningar tack vare sina gedigna grundvalar, men de nya utvecklingstendenserna – bland annat stigande livsmedels- och oljepriser – ger anledning till oro. De fattiga påverkas i orimligt stor utsträckning av denna utveckling. Trots att EU-medborgare enligt opinionsundersökningar allmänt sett är nöjda med sin livskvalitet så är de oroad för framtiden och rädda för att deras barn kommer att klara sig sämre i framtiden.

Socialpolitiken behöver **hålla jämna steg** med utvecklingen – den måste vara flexibel och kunna anpassas till förändringar. Denna utmaning måste antas på alla förvaltningsnivåer.

Socialpolitiska åtgärder är i första hand medlemsstaternas ansvar och måste genomföras nära medborgarna på nationell, regional och lokal nivå. EU har begränsade befogenheter och begränsat ansvar på det sociala området. EU har dock, tack vare delade värderingar, gemensamma regler och solidaritetsmekanismer, idealiska förutsättningar att arbeta i partnerskap med medlemsstaterna och berörda aktörer och främja samarbete för att hantera de socioekonomiska förändringarna, särskilt globaliseringens och den tekniska utvecklingens följder. Under de senaste 50 åren har EU framgångsrikt antagit de nya sociala utmaningarna genom att stimulera tillväxt och sysselsättning inom ramen för en sund makroekonomisk politik, främja jämställdhet, bekämpa diskriminering, främja socialt partnerskap, förbättra arbetsvillkoren och säkerställa social sammanhållning genom att ta itu med regionala ojämlikheter och bistå vid anpassningen till ekonomiska förändringar.

Nu består utmaningen i att bygga vidare på denna starka grund genom att föra fram en **förnyad social agenda**. De grundläggande målen anges i fördraget. Metoderna för att nå dessa mål måste förnyas. Fokus måste ligga på att ge individer **större inflytande och bättre möjligheter** att förverkliga sin potential samtidigt som hjälp ges till dem som inte klarar detta.

Detta agenda kan inte begränsas till traditionella sociala områden, utan den måste vara **sektorsövergripande** och flerdimensionell och täcka många områden, från arbetsmarknadspolitik till utbildning, hälsa, invandring och interkulturell dialog. Verkligheten är att de ekonomiska och sociala åtgärderna på EU-nivå och på nationell nivå ömsesidigt

stärker och kompletterar varandra. Denna förnyade sociala agenda är därför helt förenlig med Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning, som den också stärker.

Den förnyade sociala agenda som beskrivs i detta meddelande kretsar kring **möjligheter, tillgång och solidaritet**. För att skapa möjligheter krävs fortsatta insatser för att skapa fler och bättre jobb och ökad välfärd. Det innebär att man måste undanröja hinder, underlätta rörlighet, bekämpa diskriminering, främja jämställdhet, stödja familjerna och få bort nya former av social utestängning. För att kunna ta tillvara möjligheterna behöver människor tillgång till utbildning, hälso- och sjukvård och allmänna sociala tjänster. De bör ges möjlighet till aktivt deltagande och integration i det samhälle där de lever. De individer och regioner som inte klarar sig eller släpar efter på grund av de snabba förändringarna behöver få stöd. Den förnyade sociala agendan är därför också en solidaritetsagenda, som innebär att insatserna för att bekämpa fattigdom och social utestängning trappas upp och att man undersöker nya sätt att hjälpa människor att anpassa sig till globaliseringen och den tekniska utvecklingen. För detta måste EU ta nya grepp vid utformningen av politiken, i lagstiftningen, när människor förs samman för utbyte av bästa praxis och i främjandet av nya synsätt.

I den förnyade sociala agendan beaktas resultaten från ett omfattande offentligt samråd¹ som kommissionen inledde 2007 i syfte att kartlägga Europas förändrade "sociala verklighet". I agendan beskrivs en rad konkreta åtgärder inom de prioriterade områden som identifieras i kommissionens nyligen utgivna meddelande *Möjligheter, tillgång och solidaritet: mot en ny samhällsvision för tjugohundratalets Europa*².

2. EUROPAS SOCIALA DIMENSION – TID FÖR FÖRNYELSE OCH NYA TAG

Gemensamma sociala värderingar är en viktig del av den europeiska identiteten, som från början legat till grund för den europeiska integrationen. EU-politiken har en stark social dimension och får positiva sociala konsekvenser och Lissabonstrategin har bidragit till att skapa fler och bättre jobb. EMU och euron har bidragit till prisstabilitet genom att underlätta skapandet av sysselsättning och en stabil tillväxt. Tack vare sammanhållningspolitiken har mindre utvecklade EU-regioner och mindre gynnade grupper fått hjälp. Den inre marknaden har skapat nya möjligheter med beaktande av de sociala konsekvenserna av öppnandet av marknaderna. EU:s sysselsättnings- och socialpolitik har lett till bättre arbetsvillkor och en bättre arbetsmiljö, och har bidragit till att främja lika möjligheter och social integration och bekämpa diskriminering, rasism och främlingsfientlighet.

De successiva utvidgningarna av Europeiska unionen har med stor framgång befestat demokratin och de grundläggande rättigheterna samt ökat välståndet i hela EU. EU har lyckats skapa social konvergens i takt med att de anslutande medlemsstaternas ekonomier har stärkts och denna process pågår fortfarande. I denna process har de europeiska normer och EU:s regler och riktlinjer spelat en roll. Allt detta vittnar om styrkan i Europas gemensamma sociala värderingar och EU:s förmåga att stödja utvecklingen av dem. Utvidgningen har alltså varit ett bra sätt att sprida tanken om lika möjligheter i hela Europa.

Europas grundläggande sociala mål är oförändrade: ett starkt engagemang för harmoniska samhällen präglade av sammanhållning och integration och respekt för grundläggande

¹ http://ec.europa.eu/citizens_agenda/social_reality_stocktaking/index_en.htm

² KOM(2007) 726, 20.11.2007.

rättigheter i sunda sociala marknadsekonomier. Detta fastställs tydligt i gemenskapens mål och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

De nya utvecklingstendenserna medför dock att det brådskar att se över medlen, inte målen. **Globaliseringen** är vår tids främsta förändringskraft.

Globaliseringen har en avgörande betydelse både för resonemanget som ligger till grund för EU:s sociala agenda och dess inriktning. För en tidigare generation gjordes stora framsteg med den sociala dimensionen i och med att den inre marknaden utvidgades och fördjupades. Under åttiotalet togs den sociala agendan fram som ett medel för att skapa acceptans för den industriella omstrukturering som ingick i 1992 års agenda. Fokus låg på att bevara sysselsättningen och säkerställa samförstånd mellan arbetsmarknadens parter i syfte att underlätta den industriella förändringen. I dagens läge krävs en mycket bredare social agenda som ger EU möjlighet att fullt utnyttja de möjligheter som globaliseringen för med sig, hjälpa medborgarna att anpassa sig till utvecklingen och visa solidaritet med dem som påverkas negativt.

I kombination med globaliseringen får den snabba **tekniska utvecklingen** långtgående följder för samhället och genomgripande konsekvenser för socialpolitiken³. Den tekniska utvecklingen innebär ökad efterfrågan på kompetens och breddar klyftan mellan högkvalificerad och lågkvalificerade arbetstagare. Arbetslösheten för lågkvalificerade arbetstagare ligger i genomsnitt kring 10 %, jämfört med 7 % för personer med gymnasieutbildning och 4 % för personer med högre utbildning. Den viktigaste sociala faktorn på lång sikt är frågan om hur individerna bäst ska få den kompetens som de behöver för att kunna utnyttja möjligheterna som arbetstagare, företagare och konsument i den moderna ekonomin. Det handlar inte bara om yrkesinriktad utbildning i traditionell mening. Det handlar också om vilken kompetens som behövs i en ny sorts ekonomi och hur medborgarna kan utrustas för framgång. Det är därför EU investerar kraftigt i kompetensutveckling genom att stödja utvecklingen av effektivare och hållbara arbetsmarknader och sociala system, genom att främja en kombination av flexibilitet och trygghet och genom att främja rörligheten på utbildningsområdet och när det gäller kunskap och innovation.

Befolkningsutvecklingen driver samhällsutvecklingen och kräver innovativa politiska åtgärder. Den ökade livslängden är en av Europas största framgångar. I kombination med de sjunkande födelsetalen betyder dock befolkningens åldrande att det krävs stora förändringar när det gäller hur vi lever, arbetar och förbereder oss för att lämna arbetslivet. Enligt prognoserna kommer befolkningen i åldersgruppen 15–64 år att minska till 48 miljoner fram till 2050 och under samma period kommer försörjningsbördan att fördubblas⁴. De offentliga sociala utgifterna måste anpassas på ett flexibelt sätt med beaktande av Europas åldrande befolkning, genom ändrade arbetsmönster. Förbättring av välfärdssystemens effektivitet, särskilt genom bättre incitament, bättre administration och utvärdering och prioritering av utgiftsprogram har blivit centrala faktorer för att säkerställa de europeiska samhällsmodellernas finansiella hållbarhet på lång sikt. EU samarbetar med medlemsstaterna för att möta gemensamma utmaningar och stöder deras insatser för att skapa rättvisa och finansiell hållbarhet samtidigt som nödvändiga reformer av hälso- och sjukvårdssystemen och

³ Se även åtföljande arbetsdokument från kommissionens avdelningar om en ny social agenda för Europa och medborgarnas välbefinnande i informationssamhället.

⁴ Förhållandet mellan antalet personer över 65 år och antalet personer i arbetsför ålder (15–64 år) kommer att öka från 1:4 till 1:2 fram till 2050.

pensionssystemen genomförs. Rådet har nyligen uppmanat kommissionen och kommittén för ekonomisk politik att finslipa analysen av de sociala utgifterna och de reformer som behövs för att skapa rättvisa och ökad effektivitet⁵ (se åtföljande dokument).

Invandringen ger ett betydande bidrag till sysselsättning, tillväxt och välbefinnande i Europeiska unionen. Efterfrågan på invandrare, särskilt personer med specifik kompetens, kommer sannolikt att öka under de kommande åren till följd av befolkningsutvecklingen och bristen på arbetskraft inom vissa sektorer och regioner. Medlemsstaterna har också insett vikten av gemensamma åtgärder på EU-nivå när det gäller att möta de utmaningar som hör samman med invandring och **integration**.

Kommissionen har nyligen föreslagit en omfattande gemensam invandringspolitik för EU⁶ för att vidta samordnade åtgärder och främja välfärd, solidaritet och trygghet. För att invandrarnas potential ska kunna tas till vara krävs tidiga integrationsåtgärder, t.ex. undervisning i värdlandets språk. Detta innebär också andra komplexa utmaningar och kräver insatser inom olika sektorer som hälso- och sjukvård, bostäder och utbildning.

Klimatförändringen och nya mönster för energianvändning kommer både att skapa nya möjligheter och att få sociala konsekvenser. EU, som är världsledande när det gäller att hantera klimatförändringarna, analyserar även de sociala och ekonomiska konsekvenserna och utarbetar politiska åtgärder för att stödja anpassningen. Övergången till en hållbar ekonomi med låga koldioxidutsläpp är av avgörande betydelse för framtida generationers välfärd. EU kan i samråd med arbetsmarknadens parter bidra till att nya möjligheter till ekonomisk utveckling utnyttjas och att det skapas ”gröna jobb” samtidigt som solidariteten med utsatta grupper upprätthålls. I detta sammanhang behöver risken för ”energifattigdom” uppmärksammas.

3. MÅLEN FÖR DEN FÖRNYADE SOCIALA AGENDAN FÖR MÖJLIGHETER, TILLGÅNG OCH SOLIDARITET

Den förnyade sociala agendan bygger på tre sinsemellan relaterade och lika viktiga mål:

- **Skapa möjligheter:** Att skapa möjligheter innebär att fler och bättre jobb genereras och rörligheten underlättas. I samhällen där varje individ anses ha samma värde ska det inte finnas några hinder som gör att individerna inte kan ta sig fram. Det betyder att man säkerställer att alla har möjlighet att utveckla sin potential samtidigt som man respekterar den europeiska mångfalden och motverkar både direkt och indirekt diskriminering och bekämpar rasism och främlingsfientlighet.
- **Skapa tillgång:** Eftersom människor har helt olika utgångsläge i livet kan individens möjligheter inte garanteras om man inte skapar bättre tillgång för dem som har de sämsta förutsättningarna. Alla medborgare måste ha tillgång till kvalitativ utbildning, socialt skydd, hälso- och sjukvård och tjänster som kan bidra till att utjämna skillnaderna i fråga om utgångsläget och ge alla möjligheten till ett längre och friskare liv. Europas ungdomar måste få möjlighet att utnyttja möjligheterna. Alla EU-medborgare bör ha tillgång till utbildning och kompetensutveckling under hela livet (t.ex. kommunal vuxenutbildning)

⁵ Ekofinrådets slutsatser av den 14 maj 2008, som finns på:
http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ecofin/100325.pdf

⁶ KOM(2008) 359, 17.6.2008.

eller livslångt lärande) för att på så sätt kunna anpassa sig till förändringar och starta på nytt i olika skeden av livet.

- Visa solidaritet: Människorna i EU har ett gemensamt engagemang för social solidaritet. – mellan generationer, mellan regioner, mellan dem som har det bättre och dem som har det sämre ställt och mellan rika och mindre rika medlemsstater. Solidaritet är en del av det europeiska samhället och EU:s samverkan med resten av världen. För att skapa lika möjligheter i praktiken krävs både tillgång och solidaritet. Solidaritet innebär åtgärder för att hjälpa dem som har svårt att hävda sig och inte kan ta för sig av fördelarna i ett öppet samhälle i snabb förändring. Det betyder att man främjar social integration, delaktighet och dialog och bekämpar fattigdom. Det betyder också att stöd ges till dem som drabbas av tillfälliga och övergående problem på grund av globaliseringen och den tekniska utvecklingen.

Det är första hand medlemsstaterna som ansvarar för att vidta åtgärder på nationell, regional och lokal nivå för att uppnå dessa mål. Det finns ett stort utrymme att vidta åtgärder och man måste därför prioritera. Agendan som följer är därför inriktad på en rad nyckelområden – ungdomar, humankapital, längre och friskare liv, rörlighet, social integration, diskrimineringsbekämpning och lika möjligheter samt delaktighet och dialog med medborgarna – där EU:s åtgärder kan visa ett tydligt mervärde och full respekt för subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen. Åtgärderna på vart och ett av dessa områden bidrar till de tre målen möjligheter, tillgång och solidaritet. De avspeglar behovet att se till att EU tar innovativa grepp och fortsätter att utvecklas – vid utarbetandet av politiken, i lagstiftningen, när människor förs samman för utbyte av bästa praxis och i främjandet av nya synsätt.

4. PRIORITERINGAR I DEN FÖRNYADE SOCIALA AGENDAN FÖR MÖJLIGHETER, TILLGÅNG OCH SOLIDARITET

4.1 Barn och unga – morgondagens Europa

Europas framtid är beroende av dess ungdomar. Ändå har många unga människor begränsade möjligheter i livet. De saknar de möjligheter och den tillgång till utbildning som behövs för att de ska kunna utveckla sin potential. 19 miljoner barn och unga hotas av fattigdom, och sex miljoner ungdomar hoppar av sekundärskolan varje år. Det behövs åtgärder för att bryta den onda cirkeln med barnfattigdom, ohälsosam livsstil, dåliga skolresultat och social utestängning. Det krävs åtgärder för att ta itu med problemen med hög ungdomsarbetslöshet, en alltför stor andel ungdomar som lämnar skolan i förtid och otrygga och sämre betalda arbeten för ungdomar. Det gäller också ungdomars oro för att de trots längre tid i arbetslivet kanske kommer att ha det sämre ställt på äldre dagar jämfört med tidigare generationer. Alla barn behöver få en utbildning som ger dem de rätta medlen och en rättvis chans i dagens värld. De behöver uppmuntras att gå andra vägar och nå en högre kvalifikationsnivå och kompetens än sina föräldrar.

EU kan bidra till att utveckla nya former av solidaritet mellan generationerna och angripa de särskilda problem som dagens unga står inför, inbegripet tillgång till utbildning, arbetsmarknaden, bostäder och finansiering. Europeiska rådet antog i mars 2005 en europeisk ungdomspakt som ger en gemensam ram för EU:s och medlemsstaternas åtgärder. Kommissionen kommer att fortsätta sitt arbete med en rad aktiviteter som är fokuserade på barn och unga: integrera barnens rättigheter i EU-åtgärder, intensifiera arbetet för att främja

och skydda barns rättigheter⁷, främja säker användning av Internet⁸ och ökade insatser för trafiksäkerhet.

Ytterligare åtgärder:

Den förnyade sociala agendan innehåller följande:

– Ett meddelande om skolutbildning som stöd för medlemsstaternas insatser att förbättra kvaliteten på sina utbildningssystem och uppnå mål som rör andelen elever som lämnar skolan i förtid, läskunnighet, deltagande i gymnasieutbildning och att förbereda ungdomar för ett livslångt lärande. Meddelandet bygger på ett offentligt samråd om framtidens skola. Att skapa största möjliga effektivitet och rättvisa inom primärskolan är viktigt för att skapa möjligheter för unga människor.

– En grönbok med titeln ”Migration och rörlighet: utmaningar och möjligheter för EU:s utbildningssystem”.

Senare under 2008 och 2009 kommer kommissionen att

– offentliggöra ett meddelande om utveckling av den öppna samordningsmetoden på ungdomsområdet, med särskilt fokus på unga människor med begränsade möjligheter,

– ta fram en mer omfattande strategi i fråga om barnfattigdom med kvantitativa mål (se avsnitt 5.2) och som inspirerats av den europeiska strategin för socialt skydd och social integration.

4.2 Investera i människor, fler och bättre jobb, ny kompetens

Den nya sociala agendan utgör en oskiljaktig del av Lissabonstrategin och EU:s strategi för en hållbar utveckling. Ett av de främsta sätt på vilket EU kan bidra till välförhållandet är att främja tillväxt och sysselsättning, eftersom en sund ekonomi är grunden för välförhållande och den bästa vägen ur fattigdom är ett jobb. Lissabonstrategin och EMU skapar fler jobb genom ökad prisstabilitet, lägre arbetslöshet och ökad produktivitet. I den ekonomiska vårprognosen 2008 förutspås att 3 miljoner nya jobb kommer att skapas under 2008 och 2009 utöver de 7,5 miljoner jobb som redan skapats under 2006 och 2007. Små och medelstora företag har en viktig roll när det gäller att skapa nya och bättre jobb, vilket också slås fast i det nyligen antagna initiativet till stöd för små och medelstora företag (*Small Business Act*)⁹.

En nyckelroll för EU med tanke på globaliseringen och den snabba tekniska utvecklingen är att hjälpa medlemsstaterna att modernisera arbetsmarknaderna och att förutse förändringar och omstruktureringar. EU har beslutat om gemensamma principer för flexibilitet och trygghet på arbetsmarknaden (*”flexicurity”*) och strategier som baserar sig på flexibla och trygga anställningsavtal, livslångt lärande, aktiva arbetsmarknadsåtgärder och moderna sociala trygghetssystem som ska underlätta övergångar på arbetsmarknaden och göra det lönsamt att arbeta. Kommissionen samarbetar nu med medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter för att genomföra dessa principer på nationell nivå genom de nationella reformprogrammen inom ramen för Lissabonprocessen. När det gäller lagstiftningen är det

⁷ http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/children/fsj_children_intro_en.htm

⁸ KOM(2008) 106, 27.2.2008.

⁹ KOM(2008) 394, 25.6.2008.

viktigt att Europaparlamentet och rådet snabbt uppnår positiva resultat i fråga om förslagen till direktiv om arbetstid och bemanningsföretag.

En social dialog på europeisk nivå är en central faktor när det gäller att underlätta förändring. Direktivet om inrättandet av europeiska företagsråd utgör en plattform för dialogen mellan arbetsgivare och arbetstagare och skulle kunna vidareutvecklas. Partnerskap mellan arbetsmarknadens parter och myndigheter håller på att utvecklas i syfte att förutse och hantera förändringar.

Strukturfonderna tillhandahåller ekonomiskt stöd till medlemsstater, regioner, kommuner, företag och medborgare när det gäller att förutse och anpassa sig till ändrade förhållanden. Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (EGF), som inrättades 2007, ger stöd för snabb återintegration på arbetsmarknaden av arbetstagare som har blivit arbetslösa när handelsmönstren förändrats till följd av globaliseringen. EGF har haft positiv inverkan i ett antal medlemsstater men fondens potential skulle kunna utnyttjas ännu bättre.

Invandringen spelar redan en viktig roll när det gäller att åtgärda arbetskraftsunderskott och kompetensbrist. Efterfrågan på invandrare, särskilt personer med specifika färdigheter, kommer sannolikt att öka i takt med befolkningsutvecklingen. I kommissionens nyligen publicerade meddelande om en gemensam invandringspolitik för Europa¹⁰ anges en rad initiativ som ska säkerställa att den ekonomiska migrationen hanteras väl i partnerskap med medlemsstaterna och på grundval av gemensamt fastställda principer. Integration är en av dessa nyckelprinciper.

Utbildning och investering i allmän utveckling av humankapital är en kritisk faktor när det gäller att säkerställa deltagande på arbetsmarknaden och social integration och att förbättra EU:s konkurrenskraft. I dagens värld som präglas av snabba förändringar behöver människor få tillgång till möjligheter i olika faser av livet. Det innebär ett engagemang för livslångt lärande och löpande kompetensutveckling anpassad till aktuella och framtida behov på arbetsmarknaden. Kommissionen kommer att lägga fram initiativ om kompetens och stöd till medlemsstaterna för modernisering av utbildningssystemen inom fördragets gränser. Nya färdigheter som rör entreprenörskap, den koldioxidsnåla ekonomin, informations- och kommunikationsteknik och som stärker kunskapsbasen inom IT, medier och ekonomi ingår i den kompetens som krävs på en modern arbetsmarknad.

Nödvändiga reformer kommer att genomföras inom ramen för Lissabonstrategin (inbegripet den europeiska sysselsättningsstrategin) och den öppna samordningsmetoden på utbildningsområdet. Åtgärder kommer också att vidtas för att främja entreprenörsutbildning, IKT-kunskaper (e-kompetens)¹¹ och finansiell utbildning i EU.

¹⁰ KOM(2008) 359, 17.6.2008.

¹¹ KOM(2007) 496, 7.9.2007.

Ytterligare åtgärder:

Som en del av detta paket lägger kommissionen fram följande:

- Ett direktiv för att förbättra funktionen hos de europeiska företagsråden i syfte att skapa en effektiv social dialog vid omstruktureringar. Den förnyade sociala agendan åtföljs också av arbetsdokument – ett som ska stödja ökade insatser från arbetsmarknadens parter när det gäller att förutse och hantera strukturella förändringar, och ett annat som betonar vikten av företagsbaserade gränsöverskridande avtal.
- En rapport om Europeiska globaliseringsfonden (EGF) med granskning av det första verksamhetsåret, indikationer om hur förfarandena kan förenklas och rationaliseras och ett antal förslag om hur fonden kan förbättras.

Senare under 2008 och 2009 kommer kommissionen att lägga fram förslag till

- ett initiativ om ”ny kompetens för nya jobb”, med en första bedömning av arbetsmarknaden och kompetensbehovet fram till 2020 och en kartläggning av befintliga prognosinstrument på nationell och europeisk nivå, och med förslag till effektivare metoder för att förutse och anpassa tillgång och efterfrågan på arbetskraft genom synergier mellan sysselsättnings- och utbildningspolitiken,
- en uppdaterad strategisk ram för tillämpning av den öppna samordningsmetoden för europeiskt utbildningssamarbete, och
- ett meddelande om flerspråkighet i EU.

4.3 Rörlighet

Den fria rörligheten för personer skapar goda möjligheter för medborgarna och bidrar till ökad ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft. EU-medborgarna utnyttjar rätten till fri rörlighet i allt större utsträckning. EU har infört ett stabilt regelverk för fri rörlighet för arbetstagare och ger också praktiskt stöd för att underlätta rörligheten och undanröja potentiella hinder, bland annat genom EU:s handlingsplan för rörlighet för arbetstagarna.

EU stöder också rörlighet för studerande och ungdomar genom flera olika gränsöverskridande program, t.ex. Erasmus-programmet. Detta leder till bättre språkkunskaper och interkulturell kompetens, ökad anställbarhet och ökar acceptansen för yrkesmässig och geografisk rörlighet i framtiden.

Direktivet om utstationering av arbetstagare har bidragit till att främja fri rörlighet för tjänster och har skyddat arbetstagarna och deras arbetsvillkor. Utstationering av arbetstagare från en medlemsstat till en annan väcker också en rad olika frågor om hur gällande EU-lagstiftning och nationell lagstiftning och praxis tillämpas på utstationerade arbetstagare. Kommissionen antog nyligen en rekommendation¹² om ökat administrativt samarbete för att bekämpa odeclarerat arbete och skapa förtroende mellan medlemsstaterna.

¹² Kommissionens rekommendation av 3 april 2008 om ökat administrativt samarbete vid utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster.

Vissa frågor har också nyligen varit föremål för omfattande diskussioner i samband med domar som meddelats av EG-domstolen (målen Laval, Viking och Rüffert). Kommissionen kommer att stödja medlemsstaterna så att de utnyttja de möjligheter som direktivet om utstationering av arbetstagare ger. Kommissionen kommer också att på grundval av en noggrann genomgång av domar och etablerad praxis diskutera dessa frågor och problem med arbetsmarknadens parter och medlemsstaterna, bland annat i ett särskilt forum som ska anordnas under hösten 2008. Kommissionen avser att se till att det inte finns några motsättningar mellan de grundläggande friheterna enligt fördraget och skyddet av de grundläggande rättigheterna, och kommer att grundligt bedöma, diskutera och bemöta angelägna frågor, vid behov genom att utfärda tolkningsriktlinjer.

Kommissionen ser mycket positivt på den gemensamma ståndpunkt som ministerrådet antog den 9 juni 2008, dvs. att principen om likabehandling även ska gälla personer som hyrs ut av bemanningsföretag från första dagen, såvida inte arbetsmarknadens parter beslutar något annat.

Ytterligare åtgärder:

Som en del av detta paket kommer kommissionen att göra följande:

– Uppmana arbetsmarknadens parter och medlemsstaterna att diskutera de frågor väckts genom de nya domar som meddelats av EG-domstolen och anordna ett forum för att stimulera till debatt och främja utbytet av god praxis mellan berörda parter om hur grundläggande sociala rättigheter kan respekteras mot bakgrund av den ökade rörligheten för arbetstagare. Kommissionen kommer att stödja medlemsstaterna och föra diskussioner med dem och med arbetsmarknadens parter om hur problemen bör lösas.

– Fortsätta att utveckla en ”femte frihet” genom att undanröja hindren för fri rörlighet för kunskap, genom att främja rörlighet för särskilda grupper som forskare¹³, unga entreprenörer¹⁴, ungdomar¹⁵ och volontärer¹⁶. Kommissionen kommer också att säkerställa ett fullständigt och rigoröst genomförande av EG-direktivet om ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer¹⁷.

4.4 Längre och friskare liv

Det åldrande samhället i Europa innebär att det krävs en rad nya åtgärder – från stöd till forskning om hur informationstekniken kan förbättra äldre personers hälsa och välmående till bedömning av vilka hälso- och sjukvårdsreformer och pensionsreformer som behövs för att tillgodose den åldrande befolkningens behov utan att de offentliga finansernas långsiktiga stabilitet hotas.

EU bör underlätta tillgång till en hälso- och sjukvård av god kvalitet för alla. Patienternas rättigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård är en viktig aspekt av rörligheten. Patienternas rättigheter behöver klargöras och en ram behöver införas för att se till att medlemsstaterna bibehåller sin kapacitet att besluta om sina nationella hälso- och

¹³ KOM(2008) 317, 23.5.2008. Bättre karriärer och ökad rörlighet: ett europeiskt partnerskap för forskare.

¹⁴ Pilotprojekt 2008–2010.

¹⁵ Grönbok planerad för juni 2009.

¹⁶ Förslag till rådets rekommendation i åtföljande dokument.

¹⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer.

sjukvårdssystem, med beaktande av behovet av en långsiktigt stabil finansiering. Det finns också ett behov av att främja rörligheten för patienter och hälso- och sjukvårdspersonal genom att underlätta gränsöverskridande driftskompatibilitet för elektroniska journaler utan att sekretessen hotas.

EU stöder medlemsstaternas insatser för att säkerställa långsiktig stabilitet i de sociala trygghetssystemen, inklusive hälso- och sjukvården, för att säkerställa tillräckliga pensioner i framtiden och bibehålla tjänsternas kvalitet och tillgänglighet. Genom den öppna samordningsmetoden för dessa områden har finansiell hållbarhet och ett adekvat socialt skydd utgjort gemensamma mål sedan 2006. Kommissionen och medlemsstaterna analyserar också för närvarande de ekonomiska och budgetmässiga konsekvenserna av befolkningens åldrande och reformerna av pensionssystemen och hälso- och sjukvårdssystemen.

Fattigdom, arbetslöshet, låg utbildningsnivå, genetiska risker och funktionshinder är faktorer som förknippas med sämre hälsa. I den europeiska hälsostrategin¹⁸ som antogs i oktober 2007 betonas de gemensamma värderingarna om allmängiltighet, tillgång till kvalitativ hälso- och sjukvård samt rättvisa och solidaritet. Strategin omfattar åtgärder för att möta utmaningarna i samband med befolkningens åldrande i Europa och ökande ojämlikheter i fråga om hälsa. Den europeiska hälsoportalen ger medborgarna och berörda parter information om viktiga hälsofrågor.

Gemenskapens arbetsmiljöstrategi, som antogs av kommissionen 2007¹⁹, bidrar till ett längre yrkesliv för arbetstagarna eftersom skyddet mot risker på arbetsplatsen förbättras. Strategin har som mål att antalet olycksfall i arbetet ska ha minskat med 25 % fram till 2012.

Ytterligare åtgärder:

Kommissionen kommer att göra följande:

- Lägga fram ett direktiv om tillämpning av patienternas rättigheter i gränsöverskridande hälso- och sjukvård. Därigenom införs gemenskapsbestämmelser för gränsöverskridande hälso- och sjukvård på grundval av EG-domstolens rättspraxis. Det kommer att bidra till att skapa rättslig tydlighet i fråga om patienternas rättigheter, att säkerställa en kvalitativ, säker och effektivt gränsöverskridande hälso- och sjukvård och att utgöra en ram för europeiskt samarbete där de nationella systemens uppläggning respekteras och deras långsiktiga stabilitet säkerställs.
- Lägga fram en rekommendation om gränsöverskridande driftskompatibilitet för elektroniska journaler, vilket kommer att underlätta rörligheten för patienter och hälso- och sjukvårdspersonal.
- Lägga fram ett meddelande med fokus på åtgärder avsedda att tillgodose den åldrande befolkningens behov hösten 2008. Inom ramen för den europeiska handlingsplanen för ett gott åldrande i informationssamhället kommer ett nytt EU-finansierat program om boendestöd att ge mer än 600 miljoner euro för forskning om hur informations- och kommunikationsteknik kan användas för att förbättra äldre personers liv hemma, på arbetsplatsen och mer generellt i samhället.

¹⁸ KOM(2007) 630, 23.10.2007.

¹⁹ KOM(2007) 62, 21.2.2007.

- Offentliggöra en ny rapport våren 2009 om den åldrande befolkningens inverkan på de offentliga utgifterna, åtföljd av ett meddelande om de offentliga finansernas stabilitet på lång sikt hösten 2009.
- Utarbeta ett meddelande om ojämlikheter i fråga om hälsa under 2009, som bygger på det arbete som utförts inom ramen för den öppna samordningsmetoden för socialt skydd och social integration.
- Lägga fram förslag till ett meddelande och förslag till rådets rekommendation om patientsäkerhet och hälso- och sjukvårdens kvalitet, inbegripet förebyggande och kontroll av vårdrelaterade infektioner och ett meddelande om telemedicin och innovativa IKT-verktyg för behandling av kroniska sjukdomar.
- Utarbeta en grönbok om en frisk arbetsstyrka i EU – ett viktigt inslag för att tillhandahålla kvalitativa hälso- och sjukvårdstjänster – som beskriver de utmaningar som befolkningens åldrande, rörlighet och den tekniska utvecklingen innebär och hur problemen kan lösas.

4.5 Bekämpa fattigdom och social utestängning

Cirka 78 miljoner människor i EU, dvs. 16 % av befolkningen, befinner sig i riskzonen för fattigdom. Fattigdom drabbar särskilt arbetslösa, funktionshindrade och äldre människor. Kvinnor löper också en oproportionellt stor risk. Men inte ens sysselsättning är någon garanti mot fattigdom – antalet arbetande fattiga ökar och cirka 8 % av dem som har ett arbete befinner sig i riskzonen för fattigdom. Det finns hinder och ekonomiska faktorer som förhindrar eller gör det svårare för vissa grupper att få full tillgång till sysselsättning, utbildning, bostäder och hälso- och sjukvård. Som en del av fattigdomsbekämpningen bidrar EU till att samordna insatserna för att främja aktiv integration, inbegripet integration på arbetsmarknaden, göra arbete lönsamt och främja livslångt lärande, särskilt för dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden. Kommissionen arbetar också för att se till att den inre marknaden och konkurrenslagstiftningen underlättar utvecklandet av tillgängliga och hållbara sociala tjänster av god kvalitet, inbegripet sådana som tillhandahålls av företag i den sociala ekonomin (t.ex. kooperativ och ömsesidiga företag).

Ytterligare åtgärder:

Kommissionen lägger nu fram sin första tvåårsrapport om sociala tjänster av allmänt intresse som en del av initiativen och kommer under 2008 och 2009 att göra följande:

- Föreslå en rekommendation om aktiv integration som behandlar frågor som rör inkomststöd, kopplingar till arbetsmarknaden och bättre tillgång till kvalitativa tjänster. Det planerade Europeiska året för integration och fattigdomsbekämpning 2010 kommer att ge möjlighet till ett förnyat politiskt engagemang från EU och medlemsstaterna när det gäller de grundläggande målen i EG-fördraget.
- Omarbeta och kraftigt utvidga programmet för livsmedelsbistånd för EU:s mest utsatta grupper. Programmet tillhandahöll livsmedelsbistånd till över 13 miljoner människor 2006 och har blivit ännu viktigare mot bakgrund av de stigande livsmedelspriserna.

– Lägga fram initiativ för bättre digital kompetens, ökad bredbandsanvändning i områden med dålig täckning²⁰ och bättre tillgång till informationssamhället²¹ för funktionshindrade personer i syfte att åtgärda den digitala klyftan. Det finns också planer på åtgärder för att främja ekonomisk integration, så att ingen i EU nekas tillgång till ett enkelt bankkonto.

4.6 Bekämpning av diskriminering

Att skapa möjligheter innebär en systematisk kamp mot diskriminering, rasism och främlingsfientlighet. Utöver det sedan länge etablerade lagstadgade skyddet för jämställdheten har EU lagstiftning som förbjuder diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder och sexuell läggning i arbetslivet, och diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung i arbetslivet eller när det gäller utbildning, socialt skydd och tillgång till varor och tjänster. Som komplement till denna lagstiftning och som ett centralt inslag i denna förnyade sociala agenda finns ett förslag till direktiv som syftar till att bekämpa diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning och till att genomföra principen om likabehandling även utanför arbetslivet.

EU verkar aktivt för att bekämpa rasism och främlingsfientlighet och uppmanar rådet att formellt anta det rambeslut om rasism och främlingsfientlighet om vilket en politisk överenskommelse nåddes i april 2007.

Under de senaste femtio åren har EU främjat jämställdhet (som en av de grundläggande värderingarna) genom att utveckla en omfattande lagstiftning. EU har genom Europeiska socialfonden investerat i ett ökat deltagande för kvinnor i arbetslivet. Som resultat av detta ökade kvinnors förvärvsfrekvens från 54,3 % till 57,2 % mellan 2001 och 2006, och målet på 60 % fram till 2010 ligger inom räckhåll. Ojämligheter finns dock kvar, t.ex. i form av löneskillnader mellan kvinnor och män. Kvinnor är också fortfarande underrepresenterade i det ekonomiska och politiska beslutsfattandet²².

Ytterligare åtgärder:

Som en del av detta paket kommer kommissionen att göra följande:

– Föreslå ett direktiv om förbud mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning och om genomförande av principen om likabehandling utanför arbetslivet, arbeta vidare med andra åtgärder än lagstiftning för att främja lika rättigheter och möjligheter i nära samarbete med medlemsstaterna, det civila samhället och arbetsmarknadens parter²³.

– Rapportera om EU:s instrument och åtgärder till förmån för romer i Europa (se åtföljande rapport).

Kommissionen kommer att

– öka integrationen av ett jämställdhetsperspektiv i sin politik och verksamhet, inklusive på de områden som ingår i denna förnyade sociala agenda, i enlighet med åtagandena i EU:s färdplan för jämställdhet mellan kvinnor och män (2006–2010) och i den europeiska pakten för jämställdhet,

²⁰ KOM(2006) 129, 20.3.2006.

²¹ KOM(2007) 694, 8.11.2007.

²² Kvinnor och män i beslutsfattandet 2007, Europeiska kommissionen 2008.

²³ Se åtföljande meddelande om ickediskriminering och lika möjligheter: Ett förnyat åtagande.

- under 2008 rapportera om genomförandet av färdplanen och 2010 lägga fram en utvärdering och en uppföljningsstrategi,
- överväga att lägga fram lagstiftningsförslag i september 2008 i syfte att förbättra möjligheterna att förena arbete och familjeliv genom ökade möjligheter till föräldraledighet, nya former av ledighet (vid faderskap, adoption och vård av föräldrar) och bättre skydd för gravida kvinnor,
- fortsätta att utjämna löneskillnaderna mellan kvinnor och män i enlighet med det meddelande som antogs i juli 2007²⁴, särskilt genom att undersöka hur lagstiftningen och dess tillämpning kan förbättras, med fullt utnyttjande av EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning, uppmuntra arbetsgivare att förbinda sig att betala lika löner för kvinnor och män och stödja utbytet av god praxis på EU-nivå,
- offentliggöra en rapport i september 2008 om Barcelonamålen avseende tillgång till barnomsorg,
- inrikta den öppna samordningsmetoden på att minska fattigdomsriskerna för kvinnor, särskilt bland äldre,
- vidta åtgärder avseende skillnader mellan könen när det gäller företagande (bara 31 % av EU:s företagare är idag kvinnor).

4.7 Möjligheter, tillgång och solidaritet på det internationella planet

EU samarbetar med nationella och internationella parter för att främja en hög social standard till skydd för arbetstagare, konsumenter och miljön. Samordnade EU-insatser bidrar till att sätta den internationella dagordningen och utnyttja de positiva effekterna av globaliseringen och hantera förändringar. Kommissionen kommer att lägga större vikt vid att föra ut sin socialpolitiska modell utanför EU och de sociala konsekvenserna av den interna politiken internationellt.

Kommissionen kommer att samarbeta med kandidatländerna och potentiella kandidatländer på det sociala området och närliggande områden²⁵. Kommissionen kommer att bidra till internationella insatser för att främja globaliseringens sociala dimension. Den kommer också att fortsätta att bedriva en politisk dialog om sysselsättning och socialpolitik i bilaterala och regionala forum, inklusive med partnerländerna inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken och med tillväxtekonomier. Kommissionen kommer att se till att den politik som förs när det gäller yttre förbindelser, handel och utvecklingsfrågor i vid bemärkelse bidrar till att skapa möjligheter, tillgång och solidaritet utanför EU:s gränser.

Kommissionen kommer att se till att frågor som rör drägliga arbetsvillkor och sociala aspekter integreras i avtal mellan EU och tredjeländer och att stärka de sociala aspekterna i handelspolitiken och inom handelsrelaterade politikområden (inklusive genom det allmänna preferenssystemet och förhandlingar om frihandelsavtal). Även den politik som rör utveckling, yttre förbindelser och bistånd kommer att utnyttjas för att stödja utvecklingen av

²⁴ KOM(2007) 424, 18.7.2007.

²⁵ Se t.ex. kommissionen meddelande *Västra Balkan: ökade utsikter till EU-medlemskap*, KOM(2008) 127, 5.3.2008.

sociala trygghetssystem, modernisering av arbetsmarknader och bidrag till internationella insatser som rör globaliseringens och klimatförändringens sociala dimension.

Ytterligare åtgärder:

Kommissionen bekräftar på nytt sitt åtagande att främja den internationellt fastställda dagordningen för drägliga arbetsvillkor, även genom samarbete med Internationella arbetsorganisationen (ILO) och andra parter, och mobiliseringen av all relevant EU-politik (framstegen sedan 2006 beskrivs i den åtföljande rapporten). Kommissionen uppmanar också alla medlemsstater att föregå med gott exempel genom att ratificera och genomföra de ILO-konventioner som enligt den organisationen är uppdaterade.

Kommissionen kommer att fortsätta att främja företagens sociala ansvar i samarbete med alla relevanta aktörer.

5. DEN FÖRNYADE SOCIALA AGENDAN FÖR MÖJLIGHETER, TILLGÅNG OCH SOLIDARITET: INSTRUMENT

Kartläggningen av den sociala verkligheten har bekräftat att medborgare och berörda parter förväntar sig att EU tillför ett mervärde i samhällsutvecklingen, samtidigt som subsidiaritet, proportionalitet och mångfald beaktas. EU kommer att fortsätta på denna väg med hjälp av de möjligheter EG-fördraget ger (lagstiftning, social dialog, den öppna samordningsmetoden, EU-stöd och medverkan av det civila samhället) och genom att undersöka möjligheterna till synergieffekter mellan dessa olika alternativ i ett övergripande tillvägagångssätt och med en ”smartare” kombination av politiska verktyg. I detta avseende fyller även samordningen och övervakningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken en viktig funktion.

5.1 EU-lagstiftning

EU har en gedigen lagstiftning som främjar EU-medborgarnas välbefinnande genom att deras rättigheter som medborgare, konsumenter och arbetstagare har fastställts och stärkts på många områden, t.ex. när det gäller rörlighet över gränserna, hälsa och säkerhet, social trygghet, arbetsvillkor, information och samråd, jämställdhet och ickediskriminering.

I vissa fall kan ny EU-lagstiftning erbjuda lösningar om bred enighet råder om att den är relevant och om övertygande bevis finns för att den tillför ett mervärde. Gällande lagstiftning måste uppdateras och strömlinjeformas med hänsyn till nya frågor (t.ex. i fråga om diskriminering och hälsa och säkerhet), nya former av arbetsorganisation (t.ex. europeiska företagsråd och möjligheterna att förena arbete med familjeliv) och till EG-domstolens rättspraxis (t.ex. arbetstid, social trygghet, gränsöverskridande hälso- och sjukvård).

Gällande lagstiftning måste tillämpas effektivt och efterlevas. Problem med bristande genomförande av lagstiftningen beror ofta på dålig kunskap eller bristande samordning och samarbete mellan nationella myndigheter. Kommissionen kommer att samarbeta med medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och andra aktörer för att åtgärda dessa problem i enlighet med meddelandet ”En Europeisk union som bygger på resultat – tillämpningen av

gemenskapsrätten”²⁶ och i samband med stödet till medborgare och företag inom ramen för översynen av den inre marknaden.

5.2 Social dialog

En hörnsten i den europeiska sociala modellen är den europeiska sociala dialogen, som fyller en central funktion i utformningen av EU-politiken. Arbetsmarknadens parter har enligt EG-fördraget rätt att alltid bli tillfrågade innan kommissionen lägger fram sysselsättnings- och socialpolitiska förslag, att sinsemellan förhandla om frågor som kommissionen har tagit upp och att ingå självständiga avtal på eget initiativ. Denna rätt har gett många positiva resultat, t.ex. parternas avtal om föräldraledighet, om våld och stress på arbetsplatsen, om distansarbete och om ILO-konventionen för sjöfarare. Ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar om distansarbete och ett förslag till arbetsmarknadsparternas avtal om ILO-konventionen för sjöfarare ingår som en del i detta paket.

Kommissionen uppmanar arbetsmarknadens parter att utnyttja alla möjligheter den europeiska sociala dialogen ger. De är med sina kunskaper och erfarenheter bäst lämpade att identifiera förändringar i samhället och har en särskilt viktig funktion att fylla när det gäller att bidra till att hitta svaren. EU kommer att fortsätta att underlätta den sociala dialogen, även på bransch- och industrinivå, och genomförandet av de europeiska ramavtalen av arbetsmarknadens parter på nationell nivå.

5.3 Den öppna samordningsmetoden

Öppna samordningsmetoder är nyckeln till EU:s sociala agenda. De har bidragit till att medlemsstaterna har kunnat utveckla en gemensam syn på sociala utmaningar, de har främjat en vilja att samarbeta och att lära av varandras metoder, det har skapat en ny dynamik för utformning och genomförande av reformer och de har bidragit till ett mer kunskapsbaserat beslutsfattande inriktat på öppenhet, insyn och delaktighet

Den första europeiska sysselsättningsstrategin, som lanserade 1997, har bidragit till att skapa fler och bättre arbetstillfällen och därigenom välstånd på ett mycket konkret sätt. Den öppna samordningsmetoden på utbildningsområdet, som lanserades 2002, har varit värdefull som stöd för medlemsstaterna när de har utformat sin politik och sina strategier för livslångt lärande. Resultaten av den öppna samordningsmetoden för socialt skydd och social integration (nedan kallad *den öppna samordningsmetoden på det sociala området*) omfattar områden som ligger utanför gemenskapens direkta behörighet (t.ex. pensioner, familjeförmåner, förmåner för funktionshindrade, hälso- och sjukvård och långtidsvård) visar att denna process är ett viktigt komplement till EU-lagstiftningen. Den visar också hur ett frivilligt samarbete mellan medlemsstaterna med stöd av EU kan omsätta subsidiaritetsprincipen i praktiken i form av gemensamma insatser för att bekämpa fattigdom och utestängning och säkerställa moderna, långsiktigt stabila och rättvisa välfärdssystem.

Kvantifierade mål och indikatorer har visat sig vara outhållbara när det gäller att förstärka och övervaka framstegen på EU-nivå och på nationell nivå. Utformningen av Lissabonstrategin för perioden efter 2010 kommer att ge en möjlighet till översyn av framstegen mot att uppnå målen och överväga om inte målen borde vara mer ambitiösa (t.ex. högre förvärvsfrekvens bland ungdomar, äldre arbetstagare och kvinnor). Likaså bör man överväga att införa eller uppdatera målen inom andra områden som omfattas av den öppna samordningsmetoden (t.ex.

²⁶ KOM(2007) 502, 5.9.2007.

procentandel av bruttonationalprodukten som investeras i humankapital, minskad fattigdom, särskilt bland barn, bättre utbildningsprestationer, fastställande av mål för reformer av pensionssystemen, hälso- och sjukvården och långtidsvården) så att de återspeglar det förnyade åtagandet att uppnå resultat inom ramen för den förnyade sociala agendan. I detta sammanhang kommer det att behövas statistik, som kommer att tas fram i samarbete med Eurostat och med hjälp av det europeiska statistiksystemet.

Ytterligare åtgärder:

Kommissionen

– föreslår att den öppna samordningsmetoden på det sociala området stärks och utnyttjas till hela sin potential genom att man tillämpar vissa förfarandena och arbetsmetoder som används för Lissabonstrategin, med sikte på att öka det politiska engagemanget och synligheten (t.ex. fastställande av kvantitativa mål), förstärka kopplingarna till andra politikområden, förbättra analysverktygen och kunskapsbasen och stimulera övervakning, ömsesidigt lärande och inbördes granskning mellan medlemsstaterna (se åtföljande dokument),

– kommer att överväga att föreslå en rekommendation om aktiv integration (se 4.5).

Kartläggningen av den sociala verkligheten pekade på att det råder en ökad enighet om att bruttonationalprodukten som ett mått på ekonomiskt resultat inte räcker till som vägledning för hur politiken ska utformas för dagens komplexa utmaningar. Kommissionen kommer att stödja utvecklingen av andra välfärdsområden än bruttonationalprodukten.

5.4 EU-finansiering

Sammanhållningspolitiken och strukturfonderna ger ett mycket viktigt bidrag till att främja möjligheter, tillgång och solidaritet genom att de stärker både konkurrenskraften och den sociala sammanhållningen. Inom ramen för den nuvarande programperioden 2007–2013 kommer sammanhållningspolitiken och Europeiska socialfonden att använda cirka 14 miljarder euro till att öka företagens och arbetstagarnas möjligheter att förutse och hantera förändringar, cirka 26 miljarder euro till att öka utbildningens kvalitet och cirka 30 miljarder euro till att öka sysselsättningen, inklusive åtgärder mot diskriminering. Vidare kommer 5 miljarder euro att användas till att investera i hälsa och 1,2 miljarder euro till att stödja invandras deltagande på arbetsmarknaden och integration i samhället. Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare (2007–2013) stöder också integration av nya invandrare i medlemsstaterna. Kommissionen samarbetar med medlemsstaterna för att se till att investeringarna används så effektivt som möjligt, särskilt för att de ska stödja de politiska prioriteringarna i Lissabonstrategin. Som förklaras ovan (se 4.2) ger Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter stöd till arbetstagare som har blivit arbetslösa till följd av globaliseringen.

Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) bidrar också till EU:s sociala agenda genom att säkerställa tillgång till livsmedel av god kvalitet till överkomliga priser, öka konkurrenskraften inom jordbruk, skogsbruk och livsmedelstillverkning och förbättra kvaliteten i arbetet på dessa områden, vilket ger ökad livskvaliteten och bättre sysselsättningsmöjligheter på landsbygden som helhet.

Programmet för sysselsättning och social solidaritet för perioden 2007–2013 (Progress)²⁷ ska förbättra tillämpningen av EU-lagstiftningen, skapa en gemensam förståelse för EU:s mål och prioriteringar samt stärka partnerskapen med de viktigaste aktörerna på EU-nivå och på nationell nivå. Programmet för livslångt lärande och ungdomsprogrammet Aktiv ungdom stöder utvecklingen av en utbildning av god kvalitet respektive ungdomars sociala integration i enlighet med de politiska målen för de öppna samordningsmetoderna. Ökad medverkan av forskare och starkare kopplingar till annan forskning som bedrivs, med stöd av ramprogrammet för forskning, teknisk utveckling och demonstration 2007–2013, kommer också att bidra till utvecklingen av en kunskaps- och faktabaserad politik.

5.5 Partnerskap, dialog och kommunikation

Möjligheter, tillgång och solidaritet för alla kan endast uppnås genom samarbete mellan EU-institutionerna, medlemsstaterna, regionala och lokala myndigheter, arbetsmarknadens parter, det civila samhället och andra berörda parter, inklusive externa experter i relevanta fall.

Organisationerna i det civila samhället fungerar som en nödvändig brygga mellan Europeiska unionen, medlemsstaterna och medborgarna. Kommissionen kommer att fortsätta att stödja de icke-statliga organisationernas kapacitet att agera på EU-nivå och att aktivt medverka i utformningen och genomförandet av EU-politiken.

I nära samarbete med andra berörda parter kan också företagen aktivt bidra till att förverkliga målen i den förnyade sociala agendan, t.ex. när det gäller social integration och kompetensutveckling.

Medborgarna, näringslivet och andra berörda parter bör få bättre information om de möjligheter som Europeiska unionen erbjuder, med stöd av sådana befintliga tjänster som jobbportalen Eures, Solvit, informationssystemet för den inre marknaden, det europeiska företagsnätverket, Europa direkt och Ditt Europa. En EU-stödtjänst för den inre marknaden håller på att utarbetas. Den kommer att förbättra utbudet och tillgången till information²⁸.

Kommissionen kommer att fortsätta att uppmuntra till samhällsengagemang, inte minst inom ramen för Europeiska året för interkulturell dialog 2008. Resultaten av året måste ge långsiktiga effekter och beaktas i all EU-politik och alla EU-program som är relevanta.

Kommissionen kommer att fortsätta att inhämta synpunkter från medborgarna och berörda parter när den förnyade sociala agendan genomförs.

5.6 Säkerställa att all EU-politik främjar möjligheter, tillgång och solidaritet

Att utforma ett kunskapsbaserat verktyg för övervakning kommer att bli viktigt för att se till att all EU-politik återspeglar de mål som är kopplade till att främja möjligheter, tillgång och solidaritet. Enligt gällande fördragsbestämmelser ska all verksamhet som Europeiska gemenskapen främjar ”syfta till att undanröja bristande jämställdhet mellan kvinnor och män och att främja jämställdhet mellan dem”²⁹. Det råder allmän enighet om att EU ska beakta socialpolitiska mål och behovet av att motverka all diskriminering i utformningen och genomförandet av all övrig politik. Kommissionen kommer även fortsättningsvis att se till att

²⁷ http://ec.europa.eu/employment_social/progress/index_en.html

²⁸ SEK(2005) 985, 20.7.2005.

²⁹ Artikel 3 i EG-fördraget.

alla nya viktiga initiativ blir föremål för en noggrann bedömning av de sociala konsekvenserna som en del i konsekvensanalyserna. Konsekvensanalysnämnden kommer att fortsätta att säkerställa att de potentiella sociala och sysselsättningsrelaterade konsekvenserna beaktas fullt ut innan förslagen läggs fram. I utvärderingen av den befintliga politiken kommer kommissionen att lägga större vikt vid de sociala konsekvenserna.

EU tar redan i stor utsträckning hänsyn till sociala aspekter i utformningen av lagstiftning och åtgärder som rör den inre marknaden. EU-reglerna om offentlig upphandling ger t.ex. myndigheterna stora möjligheter att beakta sociala faktorer vid valet av bästa anbud³⁰. Nya initiativ, såsom övervakning av detaljdistributionsmarknaden, inbegripet pris och kvalitet på basvaror, har positiva verkningar inom det sociala området.

6. SLUTSATS

En ny social verklighet kräver nya typer av strategier. Förändringen går snabbt och politiken måste därför hålla jämna steg genom att på ett nytt och flexibelt anta de utmaningar som följer av globalisering, den tekniska utvecklingen och befolkningsutvecklingen.

Denna förnyade sociala agenda är en sådan strategi. Den visar hur målen ”möjligheter, tillgång och solidaritet” kommer att omsättas i konkreta åtgärder. Den är en integrerad strategi som kompletterar Lissabonstrategin och som samtidigt är ett åtagande om att uppnå resultat för medborgarna. Den visar att de europeiska värderingarna fortfarande utgör kärnan i EU-politiken och ingår som oskiljaktiga delar i EU:s åtgärder med avseende på globaliseringen. Agendan återspeglar också kommissionens starka engagemang för den sociala dimensionen, som redan lyftes fram i de strategiska mål som fastställdes 2005. Den är också ett viktigt bidrag till ytterligare insatser för en ekonomiskt stark, socialt ansvarig och trygg europeisk union. Agendan och de åtgärder och instrument som den omfattar kommer att ses över tillsammans med Lissabonstrategin för perioden efter 2010.

Kommissionen uppmanar rådet och Europaparlamentet att förnya sitt åtagande för Europeiska unionens sociala dimension genom att godkänna denna förnyade sociala agenda och besluta om de förslag till lagstiftning som åtföljer agendan.

³⁰ Handboken om offentlig upphandling med socialt ansvar, som kommissionen kommer att ge ut 2009, kommer att innehålla närmare vägledning och praktiska exempel.